

[Pradžia](#) > ... > [Jūsų Teisės](#) > [Nusikaltimų Aukos](#) > [Nukentėjusiųjų Teisės Pagal Šalis](#) > 2. MANO TEISĖS TEISMO PROCESO METU

2. MANO TEISĖS TEISMO PROCESO METU

[Kaip aš galiu būti įtrauktas į tyrimą?](#)

[Kokios mano kaip liudytojo teisės?](#)

[Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomų teisių?](#)

[Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?](#)

[Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?](#)

[Kaip aš galiu išsietiškoti žalą iš kaltininko ar gauti kompensaciją iš valstybės?](#)

[Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?](#)

[Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?](#)

[Daugiau informacijos](#)

Kaip aš galiu būti įtrauktas į tyrimą?

Jums, kaip nukentėjusiajai šaliai arba [civiliam ieškovui baudžiamajame procese](#)¹ (*partie civile/burgerlijke partij*), bus raštu pranešta apie bylos nagrinėjimo teisme datą. Jei to dar nepadarėte, šiame etape vis tiek galite baudžiamųjų bylų teisme pareikšti civilinį ieškinį; tai galite padaryti bet kuriuo metu iki galutinių parodymų davimo etapo. Jei neturite advokato ir norite pareikšti civilinį ieškinį baudžiamojoje byloje, turite:

- nevéluoti;
- pranešti apie savo atvykimą teismo tarnautojui (*huissier de justice/zittingsdeurwachter*) ir paklausti, ar šioje salėje vyks teismo posėdis;
- prieiti prie teisėjo, kai išgirsite teisėją kviečiant kaltinamąjį, iš kurio norite gauti kompensaciją;
- pateikti teisėjui savo ieškinį ir visus žalą patvirtinančius dokumentus;
- pateikti ieškinio kopiją kaltinamojo advokatui;
- pasilikti dokumentų originalus;
- pirmininkaujantis teisėjas gali paprašyti jūsų papildomos informacijos ir po to priims oficialų sprendimą dėl jūsų prašymo priteisti kompensaciją.

Paprastai teisiemieji posėdžiai būna atviri visuomenei. Tai reiškia, kad posėdžiuose gali dalyvauti kiekvienas vyresnis nei 14 metų asmuo. Todėl teismo posėdžių salėje leidžiama dalyvauti ir jūsų draugams, kaimynams ir šeimos nariams, žiniasklaidos atstovams ir visuomenei. Uždari posėdžiai vyksta tik išskirtinėmis aplinkybėmis (pvz., kai padarytas lytinis nusikaltimas). Tai reiškia, kad visuomenė ir spaudos atstovai neįleidžiami į teismo posėdžių salę. Teisėjui galite pateikti prašymą dėl uždaro teismo posėdžio. Ši galimybė yra konkrečiai numatyta įstatyme, jei esate nukentėjęs nuo lytinių nusikaltimų, tokių kaip išžaginimas arba lytinis priekabiavimas. Teisėjas taip pat gali nuspręsti rengti uždara posėdį ir tuo atveju, jei tai būtina nepilnamečio interesams arba šalių privatumui apsaugoti. Tačiau sprendimą teisėjas visada priims viešame teismo posėdyje.

Jei baudžiamųjų bylų teisme norite prisiteisti nuostolių atlyginimą (pareikšdamas civilinį ieškinį baudžiamajame procese), turite pateikti patirtų nuostolių įrodymus. Proceso pabaigoje jūsų civilinį ieškinį įvertins teisėjas. Bylą nagrinėjant teisme jums turi atstovauti advokatas. Jei nenorite tiesiogiai susitikti su kaltinamuoju, procese jūsų vardu gali dalyvauti advokatas (kaltinamasis negali atsakyti asmeniškai dalyvauti teismo posėdyje). Vienintelis

atvejais, kai privalote atvykti asmeniškai, yra tada, kai jūs šaukiamas dalyvauti kaip liudytojas.

Bylos su prokuroru atskirai aptarinėti negalite.

Kokios mano kaip liudytojo teisės?

Jei davėte parodymus ikiteisminio tyrimo laikotarpiu, tai nereiškia, kad jūsų bus prašoma teisme dar kartą patvirtinti savo parodymus. Išimtis taikoma tais atvejais, kai jūsų bylą nagrinėja [asizų teismas](#)² (*cour d'assises/hof van assisen*).

Tačiau jei esate šaukiamas asmeniškai atvykti į teismo posėdį ir jums taikoma apsaugos priemonė arba jūsų nėra šalyje, į klausimus galite atsakyti vaizdo arba telefono konferencijos priemonėmis. Jei būtina, galima pakeisti balsą ir nerodyti jūsų veido.

Jei esate kviečiamas būti liudytoju, galite prašyti kompensuoti iš anksto nustatytą sumą (atvykimo išmoka) ir kompensacijos už nukeliautą kilometrą (kelionės išmoka). Norėdamas gauti šią kompensaciją, turite kreiptis į teismo, į kurį atvykote liudyti, raštinę (*greffe/griffie*) ir pateikti iš teismo tarnautojo gautą šaukimą, kartu ir tapatybę patvirtinantį dokumentą. Raštinė darbo valandomis netrukus išmokės jums kompensaciją.

Aš nepilnametis. Ar aš turiu papildomų teisių?

Jei esate nepilnametis, jūsų tapatybė nebus viešai skelbiama. Bet koks nuotraukų, piešinių arba kitų dokumentų, kuriuose gali būti atskleista jūsų tapatybė, viešas rodymas arba platinimas yra laikomas nusikaltimu.

Jei buvote apklausiamas naudojant audiovizualines priemones, asmeniškai atvykti nebūtina, nebent teisėjas nusprendžia, kad tai būtina siekiant nustatyti tiesą. Šiuo atveju teisėjas turi liepti jums dalyvauti asmeniškai ir nurodyti tokio sprendimo priežastis. Tačiau galite teisėjo prašyti, kad teismo posėdis būtų uždaras. Tai konkrečiai numatoma įstatyme, jei esate nukentėjęs nuo lytinių nusikaltimų, tokių kaip išžaginimas arba lytinis priekabiavimas. Uždarą posėdį teismas gali rengti ir tuo atveju, jei tai būtina nepilnamečio interesams arba šalių privatumui apsaugoti.

Ar aš galiu gauti teisinę pagalbą?

Jeigu pareiškėte civilinį ieškinį kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, teismo posėdyje galite dalyvauti pats arba per advokatą.

Iš pradžių galite kreiptis į pirminės teisinės pagalbos komandą (*juridische eerstelijnsbijstand/aide juridique de première ligne*), kurios advokatai tam tikromis dienomis konkrečiu laiku teikia nemokamas teisines konsultacijas ir, kai tinkama, gali jums patarti kreiptis į specialias tarnybas. Konsultacijos teikiamos teismuose, taikos teisėjų teismuose, teisės centruose, savivaldybių administracijose ir t. t. Teisės centrą (*justitiehuis/maison de justice*) galite rasti kiekvienoje teismo apylinkėje (jų kontaktiniai duomenys pateikiami [prancūzų](#) arba [olandų](#) kalbomis), kita vertus, galite kreiptis [paramos nukentėjusiesiems tarnybą](#).

Norėdamas gauti išsamią teisinę konsultaciją ir pagalbą ir būti atstovaujamas, turite pasinaudoti advokato paslaugomis. Šiuo atveju naudositės antrinės teisinės pagalbos paslaugomis, kurios, atsižvelgiant į jūsų pajamas, gali būti iš dalies arba visiškai nemokamos. Įvairių kategorijų asmenims, kurių padėtis yra specifinė, pvz., nepilnamečiams arba protinę negalią turintiems asmenims, visada suteikiama teisė į nemokamą teisinį atstovavimą.

Norėdamas gauti antrinę teisinę pagalbą, turėsite nuvykti į [Teisinės pagalbos biurą](#) (*Bureau d'Aide Juridique/Bureau voor Juridische Bijstand*), kuris yra kiekvieno teismo pastate. Turėsite pateikti visus dokumentus, įrodančius, kad priklausote kuriai nors iš specialių kategorijų arba kad jūsų grynosios pajamos yra mažesnės už nustatytą ribą. Biuras per dvi savaites nuspręs, ar patenkinti jūsų prašymą, ir nusiųs jums paskirto advokato kontaktinius duomenis. Taip pat galima paklausti, ar jūsų pasirinktas advokatas sutinka teikti antrinę teisinę pagalbą. Sutikęs advokatas susisieks su Teisinės pagalbos biuru ir prašys patenkinti jūsų prašymą.

Jei jūsų pajamos nedidelės, teikiant teisinę pagalbą ir esant tam tikroms sąlygoms taip pat galite prašyti atleisti nuo įvairių procesinių mokesčių (pvz., antstolio mokesčių ir mokesčių už bylos medžiagoje pateiktų įrodymų kopijas).

Norėdamas pasinaudoti galimybe nemokėti mokesčių, prašymą turite pateikti baudžiamųjų bylų teismo, kuriame nagrinėjama jūsų byla, Teisinės pagalbos biurui. Jei jau esate civilinis ieškovas baudžiamajame procese (žr. toliau), šį prašymą raštu arba žodžiu galite pateikti bylą nagrinėjančiame baudžiamųjų bylų teisme.

Taip pat rekomenduojama atidžiai patikrinti draudimo sutartį ir išsiaiškinti, ar joje numatytas teisinių išlaidų draudimas. Susisiekite su savo draudimo agentu.

Vykstant teismo procesui pagalbą jums gali suteikti teisės centro darbuotojai arba pagalbos nukentėjusiesiems tarnyba.

Kaip aš galiu gauti apsaugą, jeigu man kyla pavojus?

Jei jums baudžiamąjį proceso metu gresia pavojus ir ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ikiteisminio prokuroras suteikė dalinį arba visišką anonimiškumą, į klausimus galite atsakyti telefono arba vaizdo konferencijos priemonėmis. Jei būtina, galima pakeisti balsą ir nerodyti jūsų veido.

Jei teisme turite dalyvauti kaip liudytojas ir per ikiteisminį tyrimą nebuvote apklaustas, teisėjas gali priimti nutartį, kad jūsų tapatybė oficialiame posėdžio protokole nebūtų atskleista.

Jei nukentėjote nuo išžagavimo arba lytinio priekabiavimo, jums bus taikoma apsauga nuo jūsų tapatybės paviešinimo žiniasklaidoje. Bet koks nuotraukų, piešinių arba kitų dokumentų, kuriuose gali būti atskleista jūsų tapatybė, viešas rodymas arba platinimas yra laikomas nusikaltimu.

Jei kaltinamasis ikiteisminio tyrimo laikotarpiu nėra suimtas ir jums kelia nerimą tiesioginis susitikimas su juo, laukiant, kol bus pradėta jūsų apklausa, galite kreiptis į teisės centro darbuotoją. Siekiant suteikti galimybę išvengti tokio kontakto, kai kuriuose teismų pastatuose įrengti atskiri laukiamieji.

Kaip aš galiu išsiaiškinti žalą iš kaltininko ar gauti kompensaciją iš valstybės?

Jei baudžiamąjoje byloje norite gauti piniginę kompensaciją, turite pareikšti civilinį ieškinį baudžiamajame procese. Ieškinyje galite nurodyti visų rūšių patirtą žalą, pvz., fizinius sužalojimus ir susijusias medicines išlaidas, moralinę žalą, materialinius nuostolius (pvz., negautą darbo užmokestį, prarastus mokslo metus, prarastą darbą ir transporto priemonių arba drabužių sugadinimą), laidotuvių išlaidas ir t. t.

Nustatęs kaltinamojo kaltę, baudžiamųjų bylų teismas priims sprendimą dėl jūsų civilinio ieškinio ir patvirtins, kad turite teisę į žalos atlyginimą. Tuomet teismas įvertins reikalavimo dėl žalos atlyginimo pagrįstumą.

Jeigu dėl kurios nors priežasties nedalyvavote baudžiamajame procese, savo ieškinį galite pareikšti civilinių bylų teismuose. Tai galima padaryti net ir prokurorui nusprendus nutraukti baudžiamąją bylą. Civilinį ieškinį civilinių bylų teisme galite pareikšti įteikdamas šaukimą asmeniui, kuris sukėlė žalą, išskyrus atvejus, kai visos šalys į teismą sutinka atvykti savanoriškai. Šaukimą taip pat galite įteikti draudimo bendrovei, jei jos dalyvavimas yra būtinas (pvz., įvykus eismo įvykiui). Civilinių bylų teismo procesas iš esmės skiriasi nuo baudžiamųjų bylų proceso. Pavyzdžiui, turėsite pats įrodyti, kad priešinga šalis yra atsakinga už jums padarytą žalą, tačiau šiuo atveju galite naudotis baudžiamosios bylos (net jei ji buvo nutraukta) medžiagos kopija. Jei baudžiamoji byla neužbaigta, civilinių bylų teismas lauks baudžiamųjų bylų teismo nuosprendžio ir tik po to priims sprendimą dėl civilinio ieškinio. Civilinis teismas privalo vadovautis baudžiamąjoje byloje padarytomis išvadomis. Nepamirškite, kad nagrinėjant ieškinį civilinių bylų teismuose taip pat patiriama išlaidų.

Jeigu prokuroras nusprendė atmesti kaltinimus (taikus susitarimas arba tarpininkavimas baudžiamosiose bylose), galite pasinaudoti dar vienu būdu kompensacijai iš nusikaltimą padariusio asmens gauti. Prisiteisti žalos atlyginimą iš nusikaltimą padariusio asmens galite taikydami tarpininkavimą. Pavyzdžiui, dažniausiai kompensaciją gausite, jei prokuroras pasiūlys pasinaudoti tarpininkavimu baudžiamosiose bylose arba su nusikaltimą padariusiu asmeniu sudaryti taikų susitarimą.

Ne visais atvejais įmanoma gauti žalos atlyginimo iš nusikaltimą padariusio asmens (pvz., kai jis nenustatytas arba nerastas) arba gauti visą kompensaciją iš draudimo bendrovių. Jei nukentėjote nuo tyčinės smurtinės veikos, kompensaciją galite gauti iš valstybės. Apie galimybę gauti kompensaciją iš valstybės skaitykite Europos teismo tinklo duomenų suvestinėse apie kompensacijas nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų Belgijoje (informacija

pateikiama [prancūzų](#), [olandų](#), [vokiečių](#), [anglų](#) ir kitomis kalbomis).

Jei kaltinamasis nuteisiamas, jis turi atlyginti jūsų civilinio ieškinio išlaidas, įskaitant dalį jūsų advokato atlyginimo. Atitinkamą kompensacijos sumą teismas nustato priimdamas nuosprendį byloje.

Jei procesas pradedamas dėl to, kad tiesiogiai iškėlėte bylą kaltinamajam arba baudžiamąją bylą pradėjote pateikdamas baudžiamąjį skundą ir civilinį ieškinį, o vėliau kaltinamasis išteisinamas, teismas gali liepti jums atlyginti visas arba tam tikras valstybės ir kaltinamojo patirtas išlaidas.

Ar yra galimybė pasiekti susitarimą/susitaikymą tarp kaltininko ir manęs?

Prašyti taikyti atkuriamąjį tarpininkavimą (*médiation réparatrice/herstelbemiddeling*) galite bet kuriame proceso etape: prieš iškeldami bylą teisme, bylos nagrinėjimo metu ir teismui paskyrus bausmę. Atkuriamasis tarpininkavimas vykdomas atskirai nuo baudžiamąjo proceso ir jo nepakeičia. Todėl teisminės institucijos ir toliau turi pareigą priimti bet kokią sprendimą dėl baudžiamąjo persekiojimo, bausmių skyrimo ir vykdymo.

Atkuriamojo tarpininkavimo paslaugas teikia ne valstybė, o dvi nevyriausybinės organizacijos: [Suggnomè](#) – Flandrijos regione ir [Médiate](#) – Valonijos regione. Jų vietinės tarnybos veikia kiekvienoje teismo apylinkėje.

Per atkuriamojo tarpininkavimo procesą pasiektas susitarimas yra konfidencialus ir teismui siunčiamas tik gavus abiejų šalių sutikimą. Teismo sprendime būtina užsiminti apie atkuriamąjį tarpininkavimą, tačiau teismas neprivalo atsižvelgti į pasiekto susitarimo turinį.

Jaunimo bylų teismo teisėjas gali priimti sprendimą dėl privalomo atkuriamojo tarpininkavimo arba gupinio susitikimo (*concertation restauratrice en groupe/hergo*).

Aš esu užsienietis. Kaip yra ginamos mano teisės ir interesai?

Jei esate [civilinis ieškovas baudžiamajame procese](#)¹ arba liudytojas, tačiau nemokate kalbos, kuria vyksta procesas, jums bus paskirtas vertėjas. Galimybės gauti nemokamus dokumentų vertimus raštu nėra.

Daugiau informacijos:

- 1985 m. rugpjūčio 1 d. Mokesčių ir kitų priemonių įstatymas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.
- 1965 m. balandžio 8 d. Įstatymas dėl jaunimo apsaugos, nusikalstamą veiką padariusių nepilnamečių atsakomybės ir dėl šios veikos padarytos žalos atlyginimo – [olandų](#) kalba.
- Konstitucija – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.
- Baudžiamąjo proceso kodeksas – [olandų](#), [prancūzų](#) ir [anglų](#) kalbomis.
- Teismo kodeksas – [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis.
- 1950 m. gruodžio 28 d. karaliaus dekretas, kuriuo nustatomos bendrosios taisyklės dėl vykdymo priemonių teisinių išlaidų.

1. Civilinis ieškovas baudžiamajame procese *Civilinį ieškinį baudžiamųjų bylų teisme galite pareikšti bet kuriame baudžiamąjo proceso etape, net jeigu policijai nepateikėte skundo. Turite ne tik įprastas nukentėjusiojo teises, bet ir, kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, turite teisę:*

- *prašyti atlyginti nuostolius;*
- *kalbėti teismo posėdyje;*
- *proceso pabaigoje prašyti atlyginti išlaidas;*
- *prašyti, kad teismo procese būtų paskirtas vertėjas;*
- *jeigu jūsų civilinis ieškinys laikomas priimtiniu ir pagrįstu, baudžiamajame procese galėsite pasinaudoti įvairiomis teisėmis, be to, jums nereikės teismui pateikti prašymo dėl nukentėjusiojo statuso suteikimo, kad būtų skiriamos bausmės.*

Baudžiamajame procese galite užsiregistruoti kaip civilinis ieškovas pateikdamas supaprastintą prašymą, jeigu prokuratūra jau pradėjo tirti bylą. Tai galite padaryti bet kuriame tyrimo arba teisminio nagrinėjimo etape, tačiau tokio prašymo nebegalėsite pateikti apeliaciniame procese. Jei nusikaltimas nesunkus (*contravention/overtreding*) arba padarytas baudžiamasis nusižengimas (*délit/wanbedrijf*), civilinį ieškinį galite pateikti ikiteisminio tyrimo teisėjui, kuris tuomet turi pareigą pradėti baudžiamąjį tyrimą. Atsižvelkite į tai, kad ikiteisminio tyrimo etapo

pabaigoje ikiteisminio tyrimo kolegija vis dar gali laisvai nuspręsti, jog nepakanka įrodymų, kad kaltinamojo byla būtų galima nagrinėti teisme. Norėdamas prisiteisti nuostolių atlyginimą, turėsite pateikti patirtų nuostolių įrodymus. Teismas įvertins, ar jūsų prašymas yra priimtinas, ir nuspręs, ar jį patenkinti, ar ne. Kaip civilinis ieškovas baudžiamajame procese, turite teisę perduoti bylą apeliacinio teismo kaltinimų skyriui, jeigu baudžiamasis tyrimas vyksta ilgiau nei vienus metus. Ši galimybė leidžia jums netiesiogiai kontroliuoti tyrimo eigą.

2. Asizų teismas Asizų teismas (kontaktinius duomenis rasite [olandų](#) ir [prancūzų](#) kalbomis) yra laikinas baudžiamųjų bylų teismas, kuris veikia kiekvienoje provincijoje ir Briuselio apylinkėje. Asizų teismai turi kompetenciją nagrinėti visus sunkius nusikaltimus (crimes/misdaden, t. y. nužudymas ir kiti sunkūs nusikaltimai, už kuriuos skiriama laisvės atėmimo bausmė nuo penkerių metų iki gyvos galvos), politiniai nusikaltimai ir su spauda susiję nusikaltimai (išskyrus rasistinius ir ksenofobinius nusikaltimus). Kitaip nei kiti teismai, kurių sudėtis yra pastovi, asizų teismas turi būti sudaromas kiekvienai konkrečiai bylai. Teismui pirmininkauja apeliacinio teismo teisėjas. Pirmininkui padeda du pirmosios instancijos teismų teisėjai. Prisiekiusiuosius sudaro 12 asmenų, atrenkamų konkurso tvarka, ir ne daugiau nei du trečdaliai pradinių narių turi būti vienodos lyties. Prisiekieji turi turėti balsavimo teisę ir visas pilietines ir politines teises, būti 28–65 metų raštingi asmenys ir neturėti jokių įrašų apie teistumą, susijusį su didesne nei keturių mėnesių laisvės atėmimo bausme arba bausme, susijusia su daugiau nei 60 valandų viešųjų darbų. Sprendimą dėl kaltinamojo kaltės arba nekaltumo prisiekusieji priima savarankiškai. Bausmę prisiekusieji skiria kartu su profesionaliais teisėjais. Asizų teismo nuosprendžiai tik dėl teisės klausimų gali būti skundžiami Kasaciniame teisme.

■ Paskutinis naujinimas: 03/07/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.